

Sörmländsk spelmansstämma under lövmassorna i Sorunda vackra prästgårdsträdgård. Längst i v. nestorn bland Sörmlands spelmän - Gustaf Wetter från Katrineholm.

Unik insamlingsverksamhet på Sörmlands ålderdomshem

I sommar pågår en för hela landet unik insamlingsverksamhet i Södermanland. Det är Södermanlands Spelmansförbund och Sörmländska Ungdomsringen som sänder ut grupper av sina medlemmar till alla ålderdomshem och de flesta pensionärshem i hela landskapet. Man vill göra en total inventering för att få fram vad som ännu finns kvar av folkliga

sånger, danser, dräkter och musik i Södermanland. Det är totalt 100-200 personer, mest unga folkdansare som deltar i den här helt unika inventeringen, berättar civilingenjören och spelmannen Arne Blomberg i Södertälje, ordförande i Södermanlands Spelmansförbund.

— De får med sig ut speciella inventeringskort med frågor. Men varje intervju får ta högst fem minuter. I höst räknar vi med att inventeringen skall vara slutförd. Sedan får vi ta oss några veckor för att gå igenom de ca 10.000 inventeringskort som vi räknar med att få in.

— Vid en senare etapp i insamlingsarbetet skall vi gå ut med utförligare frågelista och bandspelare. Då går vi bara ut till dem som vi verkligen tror har värdefullt material att ge.

— Vad som är viktigt med den här undersökningen är att vi inte arbetar med något snävt urval, framhåller Arne Blomberg. Vi vill täcka in alla, också de som förefaller att inte ha så mycket att ge av upplysningar.

Så småningom har vi tänkt att arbeta fram en statistik på bl a hur man lärt sig dansa och vilken dansmusik som fanns när seklet var ungt.

— Vi vill också försöka få fram hur starkt de olika folkliga organisationerna — t ex nykterhetsrörelsen — påverkat utvecklingen av folklig dans och musik. Det skall bli ett verkligt intressant avsnitt av vår undersökning — och ännu ganska obearbetat av forskarna.

Allt insamlat material går till Södermanlands Spelmansförbunds förmåliga arkiv i Katrineholm — som sköts av den kände spelmannen och folkmu-

sikupptecknaren Gustaf Wetter.

— Om vi under inventeringens gång hittar för oss tidigare okända spelmän, kommer vi att skicka ut speciella upptecknare för att bevara deras lätar. För det är angeläget att också lägga musikaliska synpunkter på vårt insamlingsarbete, inte bara fastna för de gamla danstraditionerna.

Hela den unika inventeringen sker i samråd med Svenskt Visarkiv som är huvudman för den här sortens insamlingsarbete.

Svenskt Visarkiv har redan kopierat vårt arkiv i Katrineholm — bl a alla unika inspelningar och allt upptecknat notmaterial.

Även Svenskt Visarkiv har på senare tid intensifierat sitt insamlingsarbete sedan man anställt Märta Ramsten — som tidigare arbetade med Matts Arnberg på Sveriges Radio.

Men också Svenskt Visarkiv har tidigare bara tagit ut de intressantaste spelmännen för sina inspelningar. De är särskilt glada att vi nu velat gå ut för att få ett representativt befolkningssnitt.

Svenskt Visarkiv kommer inom den närmaste tiden att själva gå ut för att göra en liknande undersökning, för att få fram ett liknande tvärsnitt av sörmländska dans- och musiktraditioner. Förmodligen kommer undersökningen att ske ute på Södertörn, i

Sorunda, berömt för sina fina allmogetraditioner.

I sommar har Svenskt Visarkiv redan startat en kartläggning av den svenska spelmansrörelsen genom att spela in alla spelmansstämmor i hela landet.

— Och det är rätt tid att göra en sådan undersökning nu när så mycket händer inom den svenska spelmansrörelsen. Hos särskilt de unga spelmännen märker man en tydlig trend tillbaka mot allt som är gammalt och fornt. Vi är på väg mot en nyromantik!

Brudmarsch och kärringgnat på regnig spelmansstämma

● Blomdoften hängde tung i luften. Molnen skockade sig blygrå. Och det duggade lätt när det var dags för Arne Blomberg, Södermanlands spelmansförbund, att öppna årets traditionella spelmansstämma uppe på Torekällberget i Södertälje. Så både spelmän och publik fick tränga ihop sig i museisalen på Berget. Genom öppnade fönster kunde sedan all publik som inte kom in lyssna till när spelmän på fiol, nyckelharpa, och klarinetten inledde sitt "allspel" med Gössinge gånglåt.

● Christina Frohm — just aktuell med en grammofonskiva — spelar här i vacker Vingåkersdräkt tillsammans med klarinettisten Lillemor Wennerström i skönt stickad Dalas Floda-dräkt.

Men innan dess hade Bergets Rune Andersson beklagat att han inte hade så god hand med "direktionen därovan". Han pikade också lite humoristiskt Arne Blomberg för att han flyttat årets stämma från en solig "Kristi Torsdag" till en regnig Annandag pingst.

— Det här är vår enda chans att lyssna till varann, såde Arne Blomberg innan han släppte lös alla sina spelmän i inspirerat allspel — medn vinden rev tag i fönstrens gardiner.

Scenen blev en skog av gupande stråkar. Och från publiken hörde man ett taktfast tottramp. — Va, helskönt, sade en ung flicka i hästsvans och poncho till sin väninna.

— Det var 1906 som Zorn ordnade den första folkmusiktävlingen uppe på Gesundaberget. Det blev upptakten till en märklig folkrörelse, berättade Arne Blomberg med fiolen i hand. Spelmansrörelsen blev vårt sekels sätt att bevara ett kulturarv som annars var dömt att dö!

SISTA SIDAN

● Södermanlands spelmansförbunds ordförande Arne Blomberg provar en ny låt på garveriets trappa. Lyssnar i hög hatt gör Arne Kjellman i dräkt från Stora Mellösa i Närke.